

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.

Anul XVIII.

Blaj, 24 Octomvrie 1908

Numărul 42.

Adunarea generală a congregațiunii comitatense din Alba-Inferioară.

— raport special. —

Adunarea generală de toamnă a comitatului nostru s'a ținut în 21 și 22 l. c. fiind de față peste 100 membrii.

Dintre Români au participat domnii următori: Deputatul dietal Dr. Iuliu Maniu, canonicii G. Pop, Dr. Aug. Bunea, Dr. Izidor Marcu și Ștefan Pop, apoi S. Nestor, dir. școlai civ. de fete, I. F. Negruțiu, prof., G. Bărbat protop., G. Precup prof., Dr. I. Sâmpălean prof., Dr. I. Rațiu prof., adv. Dr. D. Szabó și Dr. C. Ordace, toți din Blaj; Isaia Popa paroh (Ocna Sibiului), C. Colbazi propr. (Spring), Iuliu Vulc proprietar (Tartaria), Dr. Laur. Pop adv. (Abrud), R. Pațița adv. (Alba-Iulia), Art. Blăjan paroh (Obreja), G. Pop paroh (Mihalț), Fr. Boțian paroh (Bărabanț), N. Florescu propr. (Ighiu) și I. Maior protopop (Aiud).

Membrii din cercul Zlagnei și Bărabanțului, fiind excepționați, n'au fost invitați.

La ordinea de zi au fost numai puțin decât 229 obiecte, dintre cari unele au dat anză la discuții foarte interesante și instructive pentru noi, păcat, că n'au fost de față toți membrii români, să vadă, cum să împarte dreptatea în reședința dela Aiud sub regimul cel nou al comitatului nostru.

1. Adunarea să deschide prin comitele suprem Baronul Kemény Árpád, la oarele 9 $\frac{1}{2}$ a. m., dar înainte de a să procedă la desbateră punctelor stabilite în programă, Dl deputat dietal *Dr. Iuliu Maniu*, între continue strigăte din partea Ungurilor, interpelează, în românește, în cauza membrilor din cercul Zlagna și Bărabanț, cari au fost excepționați, și deodată protestează și în contra modalității, cum să fac și să expediează convocatoarele, cari abia cu 1—2 zile

înainte de congregațiune, sosesc la mâna membrilor, dar pe cât de energic și lămurit să spuneau argumentele dlui Dr. Maniu, pe atât de fără rost și nemulțumitor veniră răspunsurile Comitelui suprem și a celui de al doilea. În cauza convocatoarelor întârziate să puneă vina pe poște.

2. La preliminariul de spese pe anul 1909 luă cuvântul, tot în românește, dnul canonic *Dr. Augustin Bunea*, care cu puternica sa oratorie a constatat o serie de lucruri dureroase ce să petrec în acest comitat, și cari nu l-au îngăduit să voteze preliminariul de budget.

Vorbirea, în care Rev. Bunea, i-a făcut să roșească la față și cei dela tribuna prezidială, și cei din jurul mesei verzi, cari nu mai încetău cu zgomotul, — o dăm în următoarele:

Mărturisesc sincer, că numai cu durere și mâhnire m'am hotărit să vorbesc înaintea dvoastre în chestia budgetului comitatului nostru pe anul 1909. Văzând adevă, ce priviri dușmănoase ați îndreptat dvoastră asupra domnului Dr. Iuliu Maniu, când și-a rostit mai înainte vorbirea sa în limba românească, și cu ce zgomot ați întâmpinat graiul românesc atunci, când și DVoastră știți, că domnul Maniu să folosia numai de dreptul său asigurat prin legile țării, inima mea s'a implut de durere și mâhnire pentru aceasta fățișe încălcare a legilor țării și pentru ura, ce o arătați față cu o limbă, care în cuprinsul comitatului nostru este vorbită cu drag de 79 percente ale întregii populațiuni. Ori ce om, a cărui mentalitate nu este scâlcită și turburată și ale cărui simțăminte nu s'au scoborât mai pe jos, de cât acelea ale dobitoacelor necuvântătoare, trebuie să constate cu mâhnire și adâncă durere, că moravurile politice s'au sălbătăcit atât de tare, în cât nu se mai ține samă nu numai de legile positive și de principiile dreptății și ale cuviinței, dar nici măcar de legile firei. Dacă într'o zi de Maiu eșim le marginea unei pădurice încunjurate de livezi înflorite și de câmpuri înverzite, ne desfătăm de concertul minunat, ce-l fac paserile: privighitoarea, porumbelii, mierla, torturelele și ciocărlia. Ele nu se sfășie între sine, pentru că una fiecare cântă așa precum i-a crescut ciocul, și chiar și animalele cornute, cari știu numai

să mugească, sau cele urechiate, cari știu numai să sbiere, nu se supără pentru cântecul desfătător al nevinovatei pasări, ci să mulțămesc cu aceea, că și ele pot mugi și sbiera în deplină libertate așa, pe cum le-a crescut botul. Măcar de la animale ar trebui să învețe și oamenii, și să nu se sfășie și să nu se urgisească în contra firei, pentru că fiecare vorbește în limba, ce i-o dat'o bunul Dumnezeu!

DVoastră cereți să Vă votăm 272.336 coroane, pentru ca să aveți cu ce plăti pe dirigătorii acestui comitat în anul 1909. Eu însă trebuie să declar, că pentru dirigătorii comitatului nostru nu sânt aplecat a votă nici un ban, nu pentru că a-și fi condus de principii anarchice, ci pentru că dirigătorii comitatului nostru nu se poartă față cu masele cele mari ale poporului și în deosebi față cu poporul românesc așa, pe cum cer legile țării, dreptatea și cuviința. DVoastră știți bine, că legile țării asigură comunelor politice dreptul de a ajuta bisericile și școlile de pe teritoriul lor cu bani în sumă ori cât de mare. Legea nu face deosebire între caracterul religios al unei școlae și caracterul altei școlae, ci pe toate vrea să le ajute de o potrivă fără deosebire de caracterul lor confesional. Cu toate acestea vedem, că într'un comitat, care nu are nici o comună, în care să nu se afe una ori două biserici românești, una ori două școlae românești, nu se poate află macar o singură biserică, ori școală românească, care să fie ajutată din veniturile comunelor politice. După multe sbuciumări am izbutit, ca în Blaj să se voteze un mic ajutor din cassa comunală pentru școala română unită a ucenicilor de meserii, dar domnii din fruntea comitatului au șters și acest mic ajutor. Românii sânt așa de adânc convinși, că dirigătorii nu încuviințează nici un ajutor pentru bisericile și școlile românești, și această dureroasă convingere apasă atât de greu asupra inimii lor, în cât ei nici nu cuatează a cere ast-fel de ajutoare. Durerea Românilor din acest comitat este cu atât mai mare, cu cât ei văd, că în comitatul vecin al Sibiului se votează și încuviințează și din partea administrației politice număroase și însămnate ajutoare pentru bisericile și școlile lor.

(Aici comitele suprem, ca președinte, intrerupe pe vorbitor, invitându-l să nu se depărteze dela obiect).

Eu nu vreau să mă abat dela obiectul de sub discuție, căci nu fac alt-ceva, decât spun motivele, pentru cari nu pot să votez budgetul, din care sunt plătiți dirigătorii acestui comitat. Acești dirigători nu mai respectează nici autonomia bisericilor și școlilor românești. Mai dăunăzi preoții

greco-orientali din protopopiatul Miercurei sau intrunit în comuna Poca pe teritoriul comitatului nostru la o conferință preoțească, care nu are a face nimic cu politica, ci are de scop numai cultivarea clerului pentruca el să poată să-și îplinească înalta sa chemare, și chibzuirea mijloacelor potrivite pentru înălțarea nivelului moral al poporului. Dar deși ast-fel de conferințe își au temeiul în statutul organic al bisericii greco-orientale, sancționat de Majestatea Sa regele Ungariei și aprobat de guvernul Majestății Sale, totuși organele administrative nu au îngăduit ținerea conferinței preoțești și pe preoți i-au scos din comună între baionetele jendarmilor. În zilele de curând trecute secția din Blaj a Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului românesc a voit să țină conferințe pentru popor în comuna Cenade. Dar deși statutele Asociațiunii aprobate de guvern asigură secțiilor dreptul de a ține ast-fel de conferințe fără nici o concesione dela protopretore, totuși conferința din Cenade nu s'a putut ține, pentrucă organele administrative au împedecat-o cu jendarmii.

(Aci președintele din nou întrerupe pe vorbitor și-l amenință, că-i va lua cuvântul, dacă se mai abate dela obiect).

Dupăce nu mi se îngăduie să motivez mai departe, că pentruce nu pot să votez pentru funcționarii comitatului nostru 276,336 coroane, nu voi continua, ci voi încheia cu următoarea declarațiune: Poporul românesc din comitatul Albei-inferioare nu este fericit, pentruca nu poate fi fericit un popor, care trebuie să-și teamă de organele administrative, de direcătorii săi proprii, bunurile sale cele mai înalte, credința sa, limba sa, instituțiunile sale religioase și culturale și chiar existența sa. Dar poporul românesc din comitatul acesta nu este un popor nenorocit, căci numai acel popor este aievea nenorocit, care el însuși se desprețuește pe sine, se urgisește și se lapadă pe sine. Poporul românesc din contră se prețuește pe sine, este mândru de ființa sa românească, deși se află într-o situațiune tragică, căci pe când fiii săi sunt duși să moară în codrii și între stâncile Bosniei și Hertegovinei între sunetele cântecilor naționale și mai ales ale lui „Deșteaptă-te Române,” pe atunci acasă în acest comitat până și femeile române sunt târite înaintea Tribunalului pentru cântecele lor naționale.

Nu primesc budgetul.

Bine înțeles, preliminarul s'a votat în butul tuturor argumentelor cuminte desfășurate cu atâta bărbăție, și între cei cari l-au primit, a fost și un Român, mai înainte învățator, iar acum *birdu* în una din cele mai fruntașe comune din jurul Blajului.

3. În tot cursul dezbaterilor mai vărtos le-a dat de lucru dnul deputat Maniu, care și-a ridicat cuvântul său limpede și elegant la toate cestiunile care au privit interesele Românilor.

Astfel de ex. a vorbit la preliminarul budgetului, pe care l-a combătut în același spirit ca dnul

Bunea; la cestiunea drumurilor din comitat, arătând că să pretinde dela popor pentru acest scop, și totuși drumurile noastre sunt foarte slabe și rău grijite; și la cestiunea dispozițiilor pentru completarea membrilor congregațiunii. Dar mai pe larg a combătut urcarea dărilor suplimentare în favorul officianților comitatensi în penziune.

Dnul Maniu și-a dezvoltat la punctul acesta argumentele foarte pe larg, și zdrobitor. În anul acesta penziunile officianților comitatensi s'au urcat cu 20 mii coroane, fără ca să fie lipsă, căci în timpul din urmă s'au trimis la penzie oameni, cari voiau și puteau să lucre încă multă vreme. Dar celor dela putere nu le-a plăcut mutra și ținuta lor politică. I-au băgat în penzie fără voia lor, ca în locul lor să între favoriții puterii actuale.

Acum să poștească domnii, cari au creat situația aceasta insuportabilă pentru comitat, și să se îngrijească pe alte căi, din a lor, de plățirea penzionistilor. A-i plăti din sudoarea poporului, e o mare nedreptate, căci poporul nu poartă vina situațiunii acesteia. Dar poporul nici nu poate suportă atâtea aruncuri, căci în toată țara poporul din comitatul acesta este cel mai sărac, și cel mai lipsit de mijloace materiale. Mai bine s'ar îngriji comitatul, de îmbunătățirea sortii poporului și cu o sumă, ca aceasta, care să cheltuește pentru *penzionistii fără voie*, s'ar putea face mult bine poporului. Pe temeiul acesta, — și a altor motive, care să desfășurau cu atâta dreptate, dnul Maniu respinge urcarea dării suplimentare.

Dar deși cuvintele dlui Maniu plăceau nu numai Românilor, și înșiși Ungurii, mulți, spuneau, că toate sunt adevărate, totuși punându-se cestiunea la vot, propunerea dsale a căzut, a votat-o însă și fișpanul deodată.

4. Dl *Ioan F. Negruțiu*, profesor preparandial în Blaj, în contra comisiunii permanente, a propus, ca școala de viță de vie dela Ighiu, susținută de comitat, să nu se predeie inspectoratului colonizărilor dela Cluj, ci să se susțină și pe mai departe, ca astfel locuitorii comitatului nostru să se poată ajuta și îndemna la cultivarea viei cu mai mare folos și izbândă.

5. Profesorul *Gavrilă Precup*, conziderând, că în banii publici ai comitatului nostru sunt și capitale românești, a propus, ca acești bani

să se plaseze spre fructificare și la bancile românești de pe teritoriul comitatului, cari înfloreșc și dau deplină garanță.

6. O singură propunere românească s'a primit, aceea a Dlui canonic *Dr. Izidor Marcu*, cu privire la închiderea crâșmelor în sărbători și dumineci.

7. Dintre celelalte deciziuni, mai remarcăm completarea oficiului de protonotar comitatens, alegerea unui asesor la sedia orfanală și a unui pretore de cl. II. Nici un Român n'a concurat, — fiind lucru știut, că Românilor la posturi mai de frunte în comitatul nostru, deși este aproape românesc, nu să deschide calea, decât foarte rar.

8. E de însămnat, că, decâteori vorbea câte un Român, Ungurii s'au purtat foarte gălăgioși.

Dealtcum frații noștrii Unguri tot așa de gălăgioși s'au arătat și față de oratorul lor, Dr. Müller Jenő, care l'a încurcat rău pe vicespanul Baronul Banffi Kázimir cu interpretarea statutelor comitatense. A trebuit și aci să vină un Român, dl Dr. Maniu să facă lămurire în cestiune.

9. Până seara târziu, din cele 229 puncte din programă abia s'au dezbătut 62, celelalte au rămas pe ziua a doua. Aci eră să vie pe tapet și cererea fisolgăbirăului dela Blaj, Bőjthe Kálmán, pentru urcarea relutului de quartir și a pausalului de cancelarie cu 560 cor. Dar dl fisolgăbirău pe semne a simțit ceva, și înainte de a i-să aduce elogiile cuvenite, s'a retras cu cererea.

În sfârșit trebuie să observăm, că s'a apelat separat alegerea protonotarului, a unui pretore și a unui asesor la sedia orfanală, s'a apelat convocarea și constituirea congregației și în legătură cu aceasta toate decisiunile aduse fiindcă congregația comitatensă nu a fost convocată legal, cu 8 zile înainte.

De încheiere trăbuie să spunem, că membrii români ai congregațiunii, fie aleși, fie viriliști, pe viitor să-și țină de datorință a să prezentă în număr complet, mai ales atunci când au să să dezbată cestiuni de mare interes pentru poporul român cum au fost și de astă dată.

Și cei ridicați la onoarea aceasta prin voturile românești, și cei îmbogățiți pe spatele Românilor, sunt datorii cu aceasta!

Reporter.

Ardeleni și ungureni în dieceza Gherlei.

Îmi pare rău, că în chestia aceasta am ajuns față în față cu Rev. vicar al Maramurășului, față de care am un deosebit respect și n-aș fi voit a-l atinge. Acest respect însă nu mă împedecă a spune adevărul, că Rev. vicar nu prea are dreptate. Înainte de toate mi-se pare, că nu fondurile sunt părțile despărțitor între ardeleni și ungureni. Cum însuși Rev. vicar recunoaște obligațiunea de a contribui la fonduri și dreptul la acele e legat de beneficiu, parohie și nu de persoană. Pentru ce n'ar putea oare plăti competențele la fonduri și unul, care nu s'a născut chiar în Maramurăș sau Sătmar? De fapt însuși dl Stanciu din Botiz s'a oferit a plăti competența la acele fonduri, dar comisia emisă pentru reviderea fondurilor ungurene, — în care a fost și Rev. Ud — nu i-a primit ofertul și i-a denegat dreptul la fondurile ungurene, deși după statute l-ar avea, ocupând un beneficiu în părțile ungurene. Au doară consideră de nelegală dispunerea lui și a celorlalți în acele părți? Dar pe ce bază? Cum știu eu, după dreptul canonic, dreptul absolut de conferire îi compete episcopului în parohiile, unde nu e restrâns acest drept prin patronat. Dacă arhierul atâ de lipsă deci a dispune pe unul sau altul în oarecare parohie, pentru ce i-se trag la îndoială drepturile, ce i-le asigură statutele și îi compet în urma dispunerii legale a episcopului? Sau nu se îndestulesc numai cu proteste contra dispunerii și vreau să lucrez și să se ridice contra voinții arhierului? Să nu aibă atâta drept arhierul, ca în o parte sau alta a diecezei să dispună pe acela, pe care l'ar atâ de mai vrednic? Dacă din punct de vedere administrativ și pentru ajungerea unui scop mai înalt i-se pare episcopului mai potrivit și mai vrednic un ardelean, să nu aibă dreptul, ca în interesul bisericii să-l dispună și în părțile ungurene? Statutele și fondurile nu împedecă aceasta! Prea cred dar, că mai mult teama de pierderea unor parohii mai bune și de turburarea apoi și a diferitelor legături îi face pe frații ungureni și alții să protesteză decâte ori e numai vorba de dispunerea unui ardelean în părțile ungurene. Și probabil, că n'a fost prea salutar, că s'a ținut prea mult cont de aceste proteste! Eu cred contrar cu Rev. vicar, că n'ar fi rău dacă s'ar permută puțin elementele și s'ar mestecă ungurenii printre ardeleni și întors, contopindu-se, ca să zic așa, concentrându-și puterile pentru un singur ideal și nu înstrăinându-se să lupte unul contra altui frate. (Aveți perfectă dreptate! Red. U.).

Eu nu neg, că și în părțile ardeleni sunt foarte multe neajunsuri, dar va recunoaște și Rev. vicar, că părțile ungurene sunt cu mult mai espuse diferitelor primejdii pentru biserică și neam. Chiar pentru aceea cred, că e în interesul bisericii, ca în acele părți să fie dispuși cei mai vrednici, cei mai destoinici și probați luptători. Că atari luptători ar fi exclusiv numai în părțile ungurene a diecezei o trag foarte mult la îndoială. Arhierul poate avea mai multă nădejde în activitatea unui preot ardelean probat decât în a unui cleric fie chiar ungurean, despre care nu e în poziție de multeori a prevedea, cum se va forma.

Numai puțină bunăvoință și dragoste să fie de ambele părți și părțile despărțitor, ura din sufletele fraților din aceeași dieceză s'ar sfărma cu atât mai vârtos, că și părțile despărțitor a Rev. vicar, fondurile nu sunt chiar un părete chinez. Odată cu regularea congruei și preoții ardeleni își vor regula fondurile contribuind la început o taxă fundamentală de 320 cor. și taxă anuală de 64 cor. Altcum chiar și azi cum mi-se pare fondurile ardeleni conform numărului văduvelor ar fi în poziție a da o pensie anuală de 300 cor. până când cele ungurene 150—230 cor. capitatul cărei sume nici preoții ungureni nu-l plătesc întreg și prin urmare pe nedreptul ar pretinde dela văduva unui preot ardelean să solvească 4000 cor. Nu e bunăvoință, iubiți frați, și suntem cu mult mai străini unul de altul decât să ne putem înțelege.

Nu e lipsă, cred, să mai insist la părțile despărțitor a Rev. vicar, căci adevăratul părete nu e acesta ci, cum am amintit, teama de pierderea din mână a unor parohii. Pentru a evita aceasta pierdere protestează contra dispunerii ardelenilor în acele părți, pe cei dispuși în mod legal îi boicotează straplântând ura și în tinerii clerici. Chiar pentru a arăta aceasta ură apelând la simțul mai bun a tuturor celor competenți, ca să pună capăt acesteia, am scris articolul din Cestiune fără gândul de a-i ponegri înaintea publicului, cum îmi impută Rev. vicar. Pentru a o face aceasta a trebuit de bună seamă să amintesc și unele neajunsuri din acele părți, cari sporadice vor fi poate și în părțile ardeleni. Acelea neajunsuri există cu toată esplicarea Rev. vicar.

Că preoțimea de acolo vorbește cu predilecție, ba aproape exclusiv ungurește în familie, nu eu am afirmat-o primădată. Aceasta datină apoi mie și multora nu ni-se pare așa naturală, cum crede Rev. Bud. Da, e natural (deși nu recomandabil, Red. U.), ca convenind cu un ungur, să vorbești în limba lui, dar nu e natural, ca preoții români să vorbească cu muierile și copiii ungurește, frați și cumnați între sine să vorbească și corespundeză ungurește. Și să-mi creadă dnul vicar, că știu date și știu alții referitor la aceasta datină. O recunoaște și Dsa! Aceasta datină apoi arată un indiferentism cel puțin, ba o înstrăinare de limba, neamul nostru. Voi fi fost în drept referitor la aceasta a mă provoca și la nepotul Dsale — Tit Bud tinărul — pe care îl cunosc din seminar. N'am afirmat, — cum iea notă „Drapelul“ — și nu afirm, că nu ști o boabă românește, dar știam, că la intrarea în seminar eră aproape de așa ceva și l-am auzit apoi și ca absolut și pot să afirm cu suflet liniștit, că n'ar fi în stare a predică și a da povețe în scaunul confesional în limba română. Că în decurs de un an a făcut așa progres, că cu destoinicie predică în limba română, mă mir. Pe lângă destoinicie apoi nu strică puțin simț național. Chiar pentru aceea nu înțeleg, pentru ce, pentru convictul din Sighet, n'a fost ales de prefect dnul I. Birle, un însuflețit tinăr!

Starea teologilor în seminar o cunosc mai de aproape decât Rev. Bud. Cum a fost pe timpul Dsale, nu știu, dar aud, că de mult se tot ceartă. De 6—7 ani, de când cunosc stările, știu, că în continu se ceartă pe tema separatismului. Sigur, că nu vor fi numai ungurenii de vină. Le-am imputat

numai, că vin de acasă infiltrați cu preocupării față de ardeleni și așa ies în mare parte străini de aspirațiunile și mișcările românești și cu ura în suflet față de ardeleni. Că aceasta e așa au dovedit și cu petrecerea din S. Slatina, când n'au invitat pe cei doi ardeleni preoți în Maramurăș, din simplul motiv, că sunt ardeleni. Ori au făcut-o aceasta din indemn propriu ori la indemnul altora, mi-se pare, că e prea mult. E o prea eclatantă dovadă, cât de mult îi urăsc pe ardeleni. Că o atare ură nu e în folosul bisericii noastre primejduite, o va recunoaște și Rev. Bud. Sfârșit acesteia se va pune, numai dacă se vor dedă clericilor și preoții a se considera de membrii aceleiași dieceze, aceleiași biserici, cu o singură țință hotărâtă. În seminar au teren pentru așa ceva, să se folosească de ocaziune și evite împărechările între frați.

Nu voiu polemisa cu Rev. vicar referitor la conspectul bărbaților de frunte înșirați de Dsa, pe cari îi prea înmulțește și amestecă, apelez numai la dragostea Dsale față de biserică și neam și-l întreb: e bine așa cum, stăm? Raportul clericilor din seminar, cum văd, nu-l prea cunoaște, dar cunoaște dispoziția preoților din vicariatul său și a celor din părțile ungurene. Noi cunoaștem apoi și primejdiile pentru biserică și neam în acele părți. Față cu aceste primejdii stau mulți preoți tineri și bătrâni indiferenți, străini de aspirațiunile neamului nostru. Intre atari împrejurări strică oare, dacă intră în acele părți câte un individ, care să facă puțină mișcare, să deie puțină viață? Dacă din întâmplare acesta e ardelean, n'ar trebui să fie jignit nici Rev. vicar, nici ceilalți preoți ungureni. Când văd apoi, că lucră pentru deșteptarea poporului și luptă alături cu ei n'ar fi bine ai pune pedeci chiar și dacă ar fi aceștia ardelenii E. Bran sau I. Tartia. Dacă în un loc sau altul vor fi stări nefavoritoare intereselor poporului, susținute poate și de unii conducători a lui, nu aștepte, ca ardelenii rătăciți acolo să-i viziteze „romano more“ vorba Rev. vicar. Să se acomodeză adică și să tacă.

Rev. vicar are mare influență în Maramurăș și părțile ungurene și poate face foarte mult pentru îndreptarea lucrurilor. Trebuie numai să recunoască neajunsurile și să nu fie prea preocupat față de ardeleni și eventual tineri însuflețiți. Nu caute prea mult genealogia celor, cari ar vrea și putea lucră pentru deșteptarea și înaintarea poporului. În urmă la dorința dlui Vicar, dar mai ales, ca să nu suspicioneze pe cineva și să se convingă, că un om cu totul nepreocupat scrie aceste șire ideale și sperează o înfrățire adevărată a preoților din aceiași dieceză spre întărirea, prosperarea sf. noastre biserici iată mă subscriu:

Dr. Vasile Moldovan.
profesor de teologie.

Apponyi despre congruă. Cu prilejul dării de seamă ținută în Jászberény în 19 l. c. ministrul Apponyi a făcut următoarele enunțțiuni cu privire la congruă: „Proiectul despre modificarea nomenclaturii a legii de congruă din 1898 este terminat. Acest proiect se estinde asupra preoțimii catolice întregind câteva lipse importante ale acesteia; tot asemenea este terminat proiectul relativ la înarticularea autonomiei catolice și a dotațiunii bisericilor protestante, carele asigură

deplina valoare a articolului de lege XX din 1848. Cu acestea însă nu este încheiată executarea legii, ci deocamdată vreau să realizez regularea congruei preoțești pe niște baze equitabile, din partea puterii financiare ale statului în cadrele stabilite pentru noi. În epoca aceasta de tranziție, îmi țin de datorință, de onoare de a realiza chestiunile acestea, și nu m-ași subtrage dela aceasta decât dacă aș fi necesitat să mă retrag dela portofoliul meu înainte de vreme; și privitor la acestea guvernul a ajuns la perfect acord principial."

CORESPONDINȚE.

Dela isvoarele Secașului*).

Duminecă în 11. c. a mers deputatul *Dr. Iuliu Maniu* la *Armeni*, să dea samă despre lucrarea sa în dieta țării. În societatea mai multor prieteni din Blaj, sosind la gara din Loamnăș a fost primit de o deputațiune a mai multor Armeneni și Alămoreni, și i-s-au făcut urările de bine din partea părintelui *Spătariu* din Armeni. Având în frunte o gardă de călărași sprinteni, cu steaguri foarte frumoase, între cari fălăia unul mai bătut de vremuri, adus dela alegerea din Vinț, pornim calea grea preste Sidinca. În Armeni a fost primit deputatul cu arcuiri de triumf și pene de cocoș.

La două oare d. a. părintele *Opriș* din Armeni, cărunt la păr dar tinăr și voinic la inimă, deschide adunarea, și își începe deputatul *Dr. Maniu* darea de samă. Arată ce a lucrat el și partidul național în dietă, ce principii conduc pe deputații naționaliști, ce vor face în viitor, mai ales cum vor lupta pentru votul universal, direct, fără pluralitate. Spune *Dr. Maniu*, că de mult a dorit să viuă să se vadă față la față cu frați săi Armeneni, cari deși până la alegere nu l-au văzut totuși și-au dat votul pentru dânsul, aducând cinste mare steagului, pentru care luptă Românii, și dând dovadă despre o minte sănătoasă și o inimă nobilă. Promite, că va ține cu credință la steagul partidului național, nu se va uita la greutățile ce le întâmpină în lupta grea dar plină de nădejdi. Se roagă de alegători, să-i păstreze și mai departe încrederea, ce i-au arătat-o până nu l-au cunoscut, căci aceasta fi e un sprijin puternic și îi dă putere în lupta ce o poartă cu frații săi pentru drepturile poporului Român.

În decursul vorbirii deputatul a fost întrerupt mai de multe ori de glasurile de bucurie și de aprobare ale oamenilor, cari stau să-l soarbă cu ochii.

Urcă apoi tribuna foarte frumos gătită profesorul *Gavrilă Precup*, și într'un limbaj popular și măiestrit arată poporului, că deputatul lor merită încrederea, ce o cere dela dânsii. Alegătorii să fie mândrii cu deputatul lor, căci are minte luminată, inimă caldă românească, și luptă din toate puterile pentru binele poporului român. Dă apoi mai multe povețe practice oamenilor, îi îndeamnă să țină tare la steagul partidului național, să lucreze să ajungă la bunăstare materială și culturală. Îndeamnă pe bătrânii, cari nu știu scrie și ceti să se apuce acum de învățat,

*). Întârziată din lipsa de spaț.

căci nu-e târziu, și vor avea mult folos. — Poporului i-a plăcut foarte mult vorbirea „dascălului,” care a vorbit foarte frumos, pe înțelesul tuturor.

Începe apoi a vorbi despre votul universal *Dr. Ioan Bălan*. Arată, că trebile din țara aceasta nu merg bine, nu-e îndestulit cu ele Maiestatea Sa, guvernul și nici un popor din țara aceasta, căci toți doresc să se schimbe dreptul de alegere de deputat, să intre în dieta țării adevărații reprezentanți ai poporului, cari să aducă legi potrivite lipselor lui. Lucrul acesta nu se poate face, de cât introducându-se votul universal, egal, direct, votarea secretă prin comune.

Pretorele a voit să oprească pe *Dr. Bălan* dela cuvânt, zicând că despre votul universal a vorbit profesorul *Precup*, și a zis, că nu mai permite să se vorbească decât la punctul: eventuale propuneri. *Dr. Bălan* apoi în toată vorbirea sa a tot propus. L'a mai întrerupt pretorele, când a arătat că banii țării nu se împart după dreptate, și când a pomenit despre un vitor mai fericit al neamului românesc.

Părintele *Spătariu* a cetit apoi telegrama adresată Maiestății Sale. Părintele *Opriș* a cetit proiectul de rezoluție, în care se votează încredere deputatului *Dr. Iuliu Maniu* și soților din dietă, se cere introducerea votului universal, egal, direct, secret. Mulțămind deputatului și celorlalți vorbitori roagă pe oameni să-și însemne învățăturile auzite, să țină cu credință la deputatul lor, și închide adunarea.

La adunare a luat parte preste 1000 de oameni, unii veniți și din comune depărtate. Au fost de față în număr frumos preoțimea și învățătorii. Purtarea oamenilor la adunare a fost cât se poate de exemplară. Armenenii, Alămoreni îi fac impresia unor oameni luminați la minte, iubitori de lucru și de curățenie. Cinste lor și conducătorilor!

După adunare ne-am dus la casa ospitală a părintelui *Spătariu*, să ne recăștigăm puterile. Mulțămită se cade Doamnei casei, carea s'a obosit mult pentru oaspeți. —

Ziua aceasta va rămâne însemnată în inimile tuturor celor de față. Și ea a contribuit ceva la înaintarea neamului românesc.

Unul de față.

Din Giurgeu.

Sinodul protopopesc de toamnă, congresul mixt protopopesc, pe cum și adunarea de toamnă a reuniunii docentale din districtul Giurgeu, s'au ținut deodată la 24 Sept. a. c. în parohia Tulgheș, situată în granița nord-estică a comitatului Ciuc, formând astfel însemnatul pas între Ungaria și România. Dintre parohiile de munte din arhidieceză puține vor fi având poziție așa pitorească, ca Tulgheșul, care, ascuns la poalele uriașilor munți acoperiți cu nesfârșite păduri de brad, să estinde răsleț, în două ramuri de-alungul văilor Putna și Bistricioara, cari și ele aflându-și aici punctul de contact, să rostogolesc în tainic murmur pe piciorul nordic al bătrânului Ceahlău din apropiere.

Tulgheșul are o poporațiune de peste 1000 suflete române gr.-cat. de două ori atâta sacui rom.-cat., puțini reformați și peste 300 israeliți. Și fiindcă existența acestei parohii, cu trecut abia de un secl, este a se

ascrie comerțului febril de lemne, cari toate să transpoartă în țările răsăritene, așa la Tulgheș nu să numără între rarități curioase multe din răsăritul îndepărtat a comercianților între cari turcii sunt în permanență.

Grație spiritului prevăzător a comerciantului de pe vremuri *Spiru* și a socrului său preot *Mihail Dobrea*n, biserica, casa parohială și școala noastră, toate din piatră, edificate în șir una lângă alta chiar în ughiul format de drumul de țară ce vine din săcuime și cel din direcția Borsecului, ocupând astfel teritoriul cel mai frumos și mai prețios din comuna întreagă. Și dacă mai adaug aici faptul, că parohia aceasta azi are un conducător distins și punctual în persoana parohului *Ioan Mera*, ajutorat cu totdeauna în acțiunile sale de tinerul comerciant de mare speranță *Aurel Nicolescu* și docentul local *Ioan Hurubean*, suntem îndreptățiți a ne lega cele mai frumoase speranțe de venitorul Tulgheșului, unde, după cum aminteam mai la deal, să intrunise la 24 Sept. c. lamura inteligenții române din săcuime pentru a se degaja de o mare datorință morală-culturală. Anticipez perfecta ordine și seriozitatea cari au dominat pe durata ședințelor, la cari au participat cei chemați în număr aproape complet.

Începutul s'a făcut cu celebrarea sf. liturgii, apoi am ieșit în procesiune la mormântul preotului *Mihail Dobrea*n și a comerciantului *Spiru*, unde s'au înălțat rugăciuni pentru sufletele acestor merituoși repauzați.

După finirea acțiunilor religioase ne-am intrunit în spațioasa sală de propunere a școalei, model aranjată și pe atât și de curată, unde protopopul, printr'un esposeu istoric foarte interesant, deschide ședința congresului mixt, care după scurtă dezbateră își îndeplini misiunea, alegând cu aclamare pe membrii senatului școlastic protopopesc, constând din 4 preoți, 4 docenți și 4 laici plus președintele și notarul. Noii aleși numai decât au și depus jurământul prescris.

Pe urmă preoții s'au retras la casele parohiale, pentru a se ține ședința sinodală, iar docenții rămânând tot în școală, au luat la dezbateră bogatul program al ședinței reuniunii lor.

Chestii de interes obștească nu s'au pertractat. Preoțimea și-a condiționat acest drept deocamdată de codificarea congruei, dela care atârnă rezolvarea unor interese vitali preoțești. La docenți s'a observat o deprimare generală, din cauză, că întregirea salarelor, întâmpină greutăți de toate părțile, fapt, care influențează în mod fatal progresul cultural.

După ridicarea ședințelor, preoții au fost ținuți la ospitala masă a preotului local, iar docenții la cea a colegului lor.

Uva.

Apropiindu-se capetul anului rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite prețul foaiei. De asemenea rugăm și pe cei ce sunt în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, să facă bine a-l achita, căci foaia nu este în stare de a-i mai putea aștepta.

Convocare.

În sensul §§-lor 25 și 27 din Statutele „Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras — Alba-Iulia și Făgăraș” se convoacă

Adunarea generală,

a Reuniunii la Balázsfalva — Blaj, pe ziua 6 Novembre n. 1908, pe lângă următorul

PROGRAM:

Ședința I.

Ordinea de zi:

1. La 6^{1/2} ore a. m. participarea în corpore la serviciul divin în catedrala Metropoliei.
2. La 9 ore a. m. deschiderea adunării generale.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Raportul secretarului despre activitatea reuniunii în anul expirat.
5. Raportul cassarului.
6. Raportul bibliotecarului.
7. Raportul comitetului redacțional al organului reuniunii „Foaia școlastică”.
8. Exmiterea comisiunilor:
 - a) Pentru examinarea rațiociniului pe anul 1907/8 și a proiectului de buget pe anul 1908/9.
 - b) Pentru examinarea raportului comitetului redacțional.
9. Propuneri eventuale

Ședința II.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor exmise în ședința primă.
2. Fixarea tezelor pedagogice-științifice pentru proxima adunare generală.
3. Desbaterea propunerilor intrate la biroul central în sensul §-ului 29 lit. c. din statute.
4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale. Balázsfalva—Blaj, din ședința biroului central, ținută la 28 Septembrie n. 1908.

George Muntean, Petru Ungurean,
președinte. secretar I.

Noutăți.

Excelența Sa Părintele Mitropolit a sosit la reședință Sâmbătă în 24 c. cu acceleratul de dimineața, sănătos și bine recreat. Întru mulți ani să-l țină Dzeu întreg, sănătos!

Din dieceza Orăzii. Parohia someșană din Sătmar, Tâmaia devenind vacantă, prin numirea de arhidiacon la Carai a bravului ei preot, Romul Marchiș, — s'a complinit cu Alesandru Farkas, până aci preot în Busag; la Busag a fost numit Alesandru Brancovean din Șimand, iară la Șimand Ioan Turdean din Buteni. — La seminarul domestic de prefect al tinerimei studioase a ajuns Ludovic Vida, cleric absolut. —

Hymen. Georgiu Balota teolog absolut și Silvia Mica, auunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra în 1. Noemvrie st. n. a. la 11 oare a. m. în biserica gr.-cat. din Chiuchiciu.

— **Corneliu Domsa**, învățător în Poiana Aiudului și **Melentia Domsa**, anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra Duminică în 25 Octomvrie st. n. 1908 în biserica gr.-cat. din Petelca.

— **Georgetta Optimia Șandor** și **Dr. Camil Velican**, fidanțați.

Constituire. Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaj s'a constituit pentru anul 1908—9 în modul următor: Președinte: Iuliu Maior, teol. an. IV. Vicepreședinte: Octavian Bugner, teol. an. III. Casar: Nicolau Crăciun, teol. an. III. Controlor: Longin Corcheș, teol. an. II. Archivar: Octavian Mihălțan, teol. an. III. Secretar: Honoriu Savu, t. an. IV. Bibliotecar: Victor Neamt, teol. an. II. Notar: Nicolae Vescan, teol. an. I. Vicebibliotecar: Emiliu Cosma, teol. an. I. **Membrii în comisia literară:** Iuliu Căpălnean, teol. an. IV. Cornel Popa, teol. an. IV. Nicolau Costea, teol. an. III. Vicențiu Pandrea, teol. an. III. Alesandru Lupean, teol. an. II. Ștefan Suci, teol. an. II. Teodor Groza, teol. an. I. Ioan Fătu, teol. an. I.

Dare de samă și mulțumită publică: La petrecerea de vară aranjată de intelligența română din Bsztmiklos și jur în favorul noii edificând biserici ținută în 28 Aug. 1908, au primit taxele dela următorii: M. O. D. Iosif Lita, Gaspar János, Benedek Istvan, Augustin Stupariu, Teodor Bărbat, Bandi Miklos câte 2 cor. Octavian Măcelar 1 cor. Au supra solvit: Alexă Pop, Filon Raț, Eugen Simon, Romul Rus, Eugen Nicoală, Nagy Béla, câte 3 cor. Vasile Smigeski, fam. Birtolon. Săcărean Ioan, Valeriu Suci, Iuliu Nestor, Pușcaș Ioan, Csekő János, Jekel János câte 2 cor. Victor Tufan, Georgiu Nistor, Demetriu Todoran, Zaharie Macavei, Ioan Medeșian, fam. Costea, Teodor Pânăzan, Minerva Coltor, comptabilă, Alimpiu Costea, Georgiu Bot, mașinist, Ioan Bunea câte 1 cor. Alexandru Marele, Alexandru Costea câte 40 fil. Petru Suci 30 fil. Întrate cor. 236-90 fil. eșite cor. 47-02 fil., venit curat cor. 189-88 fil. Aducem și pe aceasta cale cele mai sincere mulțumite tuturor donatorilor. — Bsztmiklos, 2 Oct. 1908. Pentru curatoratul bisericesc **Emanoil Oros**, preot gr. cat. **Petru Baciu**, cassar bis. școlar.

Rectificare. Primit următoarele șire: **Onorată Redacțiune!** Străcurându-se în raportul despre sfințirea bisericii din Bața o eroare, carea a schimbat sensul și poate produce supărări din două părți; rog se binevoiați a rectifică la pagina 337 alineatul 2 și rul 13 din Nr. 40 *in loc de:* cum și a preoților *neuniți*, ca oaspeți etc. cum și a preoților *veniți* ca oaspeți etc. Țin cu atât mai vârtos să fac aceasta rectificare, cu cât frații neuniți nu ne'au onorat cu prezența lor, deși avem aici în apropiere și suntem în contact zilnic cu dânșii și deși noi i-am fi văzut cu cea mai mare dragoste frățiască și creștinească. Căci doară frați suntem, de același sânge și de aceeași origine. Și dacă suntem desbinați în credință și bisericeste, din fatalitate sau din voința prevedinței divine, ale căreia sfaturi sunt nepătrunse de mintea omenească cea mărginită, — va veni timpul și acum este, ca *una* să fim. Căci pentru aceasta ne rogăm și noi și ei în sf. liturgie: Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu biserici și pentru *unirea tuturor*, Domnului să ne rogăm. Apoi de Roma nu au ei să se ferească, căci Roma este leagănul neamului nostru atât după originea de sânge cât și al credinței noastre creștine. Ea a fost mama noastră, este și astăzi și va fi și în viitor, căci ne iubesc, cu adevărată iubire de mamă, despre ce ne-a dat și ne dă nenumărate probe. Pe când dela Constantinopole nu pot aștepta frații noștri Români nici un bine. Pentruce dar atâta instrăinare de Roma, când în cărțile lor rituali cași în *depozițarul credinței* se cuprind și să cetesc și cântă în *auzul tuturor* unele ca și aceste: Cu ce cântări du-

hovnicești vom lăuda pe Petru și pe Pavel, pe cei ce au junghiat nedumnezeirea și gurile cele neastupate, săbiile duhului cele infricoșate, *Frumsețele Romei cele luminoase* etc. (Podobia a 3 dela Inseratul cel mare la sărbătoarea sântilor Apostoli Petru și Pavel.) Iară la Ipacoi glas 8: Care temniță nu te-a avut pe tine legat; care biserică nu te are pe tine ritor; Damascul foarte să înțelepțește prin tine Pavele: Că te-au văzut pe tine cuprins de lumină. *Roma sângele tău primind, și aceea să laudă*, încă și Tarsul mai mult să bucură și cu dragoste cinstește scutecele tale Petru piatra credinței, Pavele lauda lumii: *dela Roma adunându-vă, îndărîține pe noi*. Termin cu psalmistul: Că ce e bun sau ce e frumos, ca a fi frați împreună? cu toată stima: *Ioan Sonea*, preot.

Posta Redacțiunii.

„Gazeta Transilvaniei.” Luăm act de graba și grațiozitatea, cu care publicați necuviințele unui anonim în potriwa noastră. Să nu să spună numa iarăș că „Unirea” izbucnește...

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci săpunul cel bun Schicht
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și intensivă de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mâinile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru 30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 6-8

Copii înțărcați

se Ingrășe iute, devin tari și capătă o față sănătoasă, dacă sunt nutriți cu

Emulsiunea SCOTT.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Medicii și moașele de pre-tutindeni recomandă cu stăruință Emulsiunea de SCOTT pentrucă cunosc minunatele efecte ale acestei Emulsiuni.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 1-22.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

39

Când află el, că Plautus este fiul Pompeiei, îi strânse mâinile cu bucurie și zise: „Bine ai venit în Roma, tinere tribun! Din gura nobilei tale mame te cunosc și știu, ce-ți mișcă inima. Fi fără grije: mamă-ta se află bine, asemenea și Lydia, sârmanul miel, este sănătoasă, deși pe sub ascuns se topește de dor după unul, carele îi este drag. Intră în lăuntru și te odihnește în casa aceasta: pace ție!”

Din salutarea aceasta Plautus recunoscă, că moșneagul încă aparține comunității creștinești. Dar în curând știu și mai mult despre dânsul; el era unul dintre preoții lui Petru, apostolul cel mare. Și Plautus, de bucurie, că a găsit pe cineva, carele era introdus în misterii învățaturii celei nouă, îi descoperi inima, cu toate grijile sale, cu tot dorul său după adevăr. Chiar și iubirea pentru mamă-sa și pentru Lydia rămăseră înapoi față de misterii cel mare, care-i umplea sufletul. Noaptea întreagă o petrecu vorbind cu moșneagul, carele se numea Simion și era iudov.

Când Plautus îi povesti, că nu are odihnă nici ziua nici noaptea, că după lupte îndelungate a învins ori ce neîncredere și că numai un lucru mai dorește: se fie botezat și se devină creștin, atunci Simion, ridicându-și mâinile spre cer, vorbi: „Doamne, cât de minunate sunt căile tale! Toți pașii noștri îi îndreptă și îi conduci pe calea cea adevărată. Vezi, fiule: Domnul însuși a fost, carele ne-a adus la olaltă. O, Mântuitorule, când privirea ta murindă m-a ajuns, atunci am știut, că tu m-ai ales de unealtă a grației tale. Cât de fericit sum, o Doamne, că m-ai chemat la această operă mare, pe carea ai sigilat-o cu sângele tău!”

Plautus tresări. „Cum,” întrebă el, „tu l-ai cunoscut? L-ai văzut, când atârna pe cruce?”

Ca și când ar fi avut o vedenie înspăimântătoare și totuși nespuse de dulce, Simion se uită spre cer și zise cu voce lină, tremurătoare: „O fiul meu, niciodată nu voi uita acea oară, carea a fost așa de dulce și așa de dureroasă. L-am văzut, cum a suferit, cum s'a luptat cu moartea, cum a murit...” Vocea lui fu nădușită prin suspine, iar Plautus se aruncă în genunchi dinaintea lui, îi cuprinse picioarele și zise cu bucurie: „Vorbește, domnule, vorbește!”

Simion povesti cu voce lină: „Înainte cu treizeci de ani trăia în Ierusalim un învățăcel al Sinagogeii, mândria și speranța învățătorilor săi! Fiul meu, acela am fost eu însu-mi! Plin de învățătură și infoiat de mândrie, îmi închipuiam, că sum un prinț al științei! Am auzit despre marele făcător de minuni, carele trecea prin țara iudovilor, însă eu îl uram, am declarat faptele sale de minciună și înșelăciune: l-am numit în

public de un amăgitor! Și am fost în mijlocul mulțimei carea strigă „Restigniți-! Restigniți-!” și am petrecut pe „regele iudeilor” la locul de osândă, am auzit strigătul batjocuritor al mulțimei infuriate, am văzut corpul tremurător pe cruce, am auzit tânguirea și plânsul mamei acestui restignit. Inima mea a rămas rece însă, da, eu triumfăm în ascuns, că Sinagoga a răsturnat pe înșelător.

Atunci însă se auzi deodată de pe cruce o voce dulce și blândă: „Tată, iartă-le, că nu știu ce fac!” — Îmi era, ca și când m-ar fi trăznit! Vocea aceasta.... Vocea aceasta!... Și acest cuvânt mare, necuprins!... Osânditul, bătutul, batjocuritul, restignitul: se rugă pentru inimicii săi!... Acest gând a fost atâta de cutremurător și totodată și mântuitor, încât am rămas zdrobit. Mi-am învăluit capul cu mantaua, ca se nu aud această voce! Ea însă pătrunse în urechile mele, ca sunetul alor mii de tube și făcu să-mi tremure inima: am plâns ca un copil!... Am auzit tunetul pământului, strigătul de frică al mulțimei ce fugea, am auzit vocea căpitanului, carea zise: „Cu adevărat: acest om a fost fiul lui Dumnezeu!” — Atunci am lăpădat mantaua de pe cap și mi-am ridicat privirea spre cel restignit. Era noapte întunecoasă; însă din ochiul înfrânt al Dumnezeului muribund mă atinse o privire așa de distrugătoare și fierbinte, așa de blândă și împăciuitoare, încât mi-am ridicat mâinile și am bălbăit: „Doamne.... Doamne...” Prin aer pătrunse o văietătură, ochiul meu vedea fantoame înspăimântătoare: eu nu aveam frică! M-am târâit sus pe colină, până lângă crucea, pe carea atârna trupul luminător al omorâtului, am îmbrățoșat stâlpul cel tare, mi-am răzâmat obrazii de el și m-am rugat în continuu: „Doamne, Doamne, iartă-mă!”

Păzitorii m-au alungat; atunci eu m-am ascuns după stânci și de acolo mă uitam mereu la fața cea sfântă, carea și în moarte părea că suride iertător.

„Fericitule,” șopti Plautus, „tu i-ai putut vedea fața. Spune-mi, cum era?”

Moșneagul aruncă o privire serioasă asupra tinărului. „Eră fața unui Dumnezeu!” zise el sărbătorește. „Și din ceasul acela eu am devenit învățăcelul său!” Moșneagul tăcu, însă Plautus presimțea, că el a părăsit toate, pentru a urma lui Isus și a fi învățăcelul lui.

Așa a fost într'adevăr!

De când el a sărutat colțul cearsafului, în care a fost învăluit Isus, de atunci a devenit un învățăcel al Domnului. Sărac și lipsit trăia el între ceilalți învățăcei.

Părinții săi nobili îl rugară, se se reîntoarcă la ei: el se opuse!

Sinagoga îi făcu ofertele cele mai adevărate: el le respinse!

El a părăsit pe părinții săi, pe mireasa sa iubitoare, pe prietini săi, pentru a deveni un învățăcel al Domnului!

Valurile sortii l-au adus la Roma. Fără de frică pași el în sinagogă înaintea foștilor săi soți de credință și le strigă: „Voi trăiți în rătăcire! Mântuitorul, Mesia a fost răstignit pe cruce, el și-a

vărsat sângele pentru voi, pentru păcatele voastre. Întoarceți-vă la cruce!”

Și el le dovedi, cu claritatea și agerimea unui profet, cum la cel răstignit s-au împlinit toate cele ce au fost scrise în cărțile sfinte.

Și mulți crezură cuvintelor sale și el îi conduse cu bucurie la fântâna iubirii dumnezeiești.

Copleșit de bucurie, Plautus își întinse mâinile și strigă: „O, tu, carele ai văzut fața lui cea sfântă, i-ai atins corpul cel dumnezeesc, i-ai sărutat ranele, tu, Alesul Domnului, iea-mă între învățăceii săi și toarnă apa cea sfântă preste capul meu. Pentru că uite, eu cred, eu cred...”

Preotul se ridică și-l conduse la vasul de marmoră, în care curgea apă cristalină; el își împreună mâinile și vorbi lui Plautus: „Fiule, crezi tu în Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu?”

„O, domnule,” suspină Plautus, „cred, cred!”

„Și crezi tot ce a învățat el? Crezi, că el a suferit și a murit pentru păcatele oamenilor, că a înviat din morți?”

„Cred, domnule, cred —”

Atunci Simion luă o ceașcă de argint și umplându-o cu apă, pași lângă Plautus. Când acesta văzu apa cea sfântă în mâinile preotului, sufletul i-se umplu de bucurie; se aruncă în genunchi și-i ridică brațele și strigă: „Cred, cred!”

Simion turnă apă preste capul său și vorbi: „Te botez în numele Tatălui, a Fiului și a Spiritului Sfânt!”

Capitulul al XXXIII.

Bachanal.

Tigellinus petrecea deja de săptămâni în Roma, și în întreg orașul se vorbea despre serbările miraculoase, pe cari voia el se le dea Romanilor, spre ai desdaună pentru absența divului imperator.

Grădinile Împăratului a fost jefuite, pentru a decoră locul, ce încunjură templul lui Esculap de pe insula Tibului. Mii de lampe colorate luminau tufșurile și grupele de arbori, iar pe valurile Tibului, cari se rostogoleau a lene, jucau lumini trâmurătoare ca milioane de stelute schinteietoare.

Spațiul cel mare dinaintea templului era plin de oaspeți; în șiruri lungi stăteau ulcioarele de argint pe mese și sclave număroase, cu roze în păr, serveau pe oaspeți.

Mii de buze preamăreau numele lui Tigellinus, pentru această serbare dată în cinstea lor, însă el, crudul, încă nu se arătă!

Acum se auzi sunet de trîmbițe și porțile de bronz ale templului se desfăcură, lăsând se iasă la iveală o ceată de băieți și fetețe, cari, purtând cununi de argint în păr, dansau în jurul unei părechi amoroase, carea se apropiă pe un car de aur, scufundat într'o mare de flori, și în sunetul cimbalelor se urcă pe tronul presărat cu roze, așezat pe treapta superioară a templului: Eros și Afrodita.

Toți recunoscă pe acest Eros, pe această Afrodita. El era Tigellinus, pe când cealaltă eră o femeie depravată din oraș.

Abia și-a ocupat locul divină părechă amoroasă, și dintre tușiuri năvăliră sute de sclave siriane, în haine ușoare, și se amestecară printre benchetuitori și o muzică plăcută, amețitoare pătrundeă din grădinile luminate feeric.

Veselia bachentică ținu până câtră miezul nopții.

Atunci Tigellinus ridică bageta cea magică și făcu stârșit petrecerei; sclavii aprinseră sute de torțe și le infundară în mâinile oaspeților beți. Cu haine flusturătoare, cu cununi jumătate despoiate de frunze în părul încălțit, porniră bărbați și femei înapoi în oraș, umplând stradele cu strigăte pătrunzătoare.

Pe forum Boarium, în apropiere de cercul cel mare, mulțimea se opri, de oare-ce ulițele cele înguste a colibelor opreau eșirea; strigăte sălbatice, injurături groaznice pătrundeau prin noapte.

Pe treapta cea mai din sus a templului Fortuna stătea o ceată de bachante sălbatice; Tigellinus le-a trimis aci, pentru a completa opera începută. Acele oscilau torțele arzânde preste mulțimea turbată și strigau cu voce țiuitoare: „Eros și Afrodita serbează noaptea nunțială! Oscilați torțele de mireasă, voi copii veseli a marelui Bachus. Hymenăus! Hymenăus!”

„Trist ospăt,” se auzi o voce din mulțime. „Pe întunec se mergem acasă și se ne spargem capetele în aceste ulițe înguste și întunecate?”

„Ba nu, nu,” strigară cu toții, „luminați stradele, aprindeți torțele!”

„Da, cum nu,” strigă Afrodita, „numai torțele nu sunt destule. Ce ziceți, țapilor, n-ar fi mai bine, dacă ne-ar lumina mii de torțe de nuntă?”

„Fără îndoială,” strigară tinerii cei beți, bătură în palmi și, în peile lor de țapi, esecutară sărituri grotești.

„Așadar,” strigă Afrodita, smânci torța din mâna unui insoțitor al ei și o svântură pe deasupra capului, „se sărbăm noapte nunțială! Aruncați torțele!”

Torța arzândă făcu un arc mare și căzu pe coliba cea mai de aproape; după câteva momente flacările țisniră la deal.

Un moment mulțimea rămasă frapată; după aceea, când forul se ilumină ca ziua, izbucni un chiot de bucurie și o sută de torțe aprinse zburară, bine țântite, spre colibile de scânduri, cari erau imbulzile în jurul cercului uriaș.

„Pe Eros și Afrodita,” urlă mulțimea, „se fim veseli, căci serbăm noapte nunțială.”

De pe o sută de colibe vâpăiară de odată flacările; lumini palpitânde săreau, asemenea fulgerului, de pe coperiș pe coperiș și se prelingeau cu lacomie în sus pe grinzile uscate ale unu magazin de bucate. Din turnul cel umplut izbucni dintr'odată un snop de foc și împrăștiă milioane de schinte peste întreg șesul estins. O ploaie de foc căzu peste colibile cele scunde; din toate părțile se ridicară în sus flacările.

Mulțimea, turbată prin vin și pasiune, iubilă la vederea acestei mări de lumină, carea se revărsa peste oraș. Așa un spectacol nu se putea vedea zilnic. Chiuind de bucurie înaintă mulțimea prin stradele mai apropiate, și unde își puneă ea piciorul, acolo se ridicau în sus snopi de foc și nori de fum. Întreg șesul din jurul cercului să-

mână deja cu o mare de foc; și tot mai departe se estindea torentul de foc. Flacările se prelingeau deja pe edificiul uriaș al cercului; cerul se coloră roșu ca sângele.

„Arde cercul!” strigă mulțimea și începă a se trezi din buimăceală.

„Lăsați-l se ardă!” răsună de pe for. „El a fost prea răn pentru noi, quiriții cei nobili. Imperatorul ne edifică unul nou!”

Din colibile și casele din jur năvăliră bărbați și femei, plângându-se după avutul lor. Mulțimea amețită îi batjocori, îi trânti la pământ, îi călcă în picioare.

„Lăpădături mizerabile și murdare,” strigară oaspeții cei beți. „nici baremi atâta bucurie nu vreți să ne concedați. Serbăm noapte nunțială — însă ar trebui ca se vă frigem pe voi.”

Căldura eră grozavă; chiar și cei beți se refugiară.

Aerul dogorător, flacările pocnitoare, grinzile părăitoare ale caselor și ale cercului sunau prin noapte ca un strigăt infrișat de groază și înspăimântară pe animalele ce erau incuiate în circ, și cari scoteau urlete înfiorătoare, încât oamenii fugiră îngroziți din apropierea lor.

Chiar și participanții bachanalului nenatural își veniră pe încetul în ori și se refugiară înspăimântați din zgomotul cel mare; elementul distrugător înaintă cu repejune turbată. Casele de pe șes se cutropiră deja, prefăcându-se în grămezi de ruine fumegânde.

Deodată trecu peste oraș un val de vânt puternic; flacările se pitulară și se aplecară pe un moment, ca un șerpe uriaș, carele se târaie, încolăcindu-se, pe pământ; după aceea însă se aieptară în sus cu furie îndoită, vârându-se printre lemnele uscate ale caselor.

Marea de foc se rostogoli de pe șes pe coline în sus, învăluind palatul și esquilinul în fum și flacări.

Tot mai tare se roșă cerul, tot mai turbat continuă bachanalul îngreșător; printre aceste se auziau țipete de spaimă, vaiete nădușite, găfăituri suprimate, horcăituri muribunde.

În stradele cele înguste domnea o imbulzală infrișată; mulțimea turburată trecea preste trupurile debile ale copiilor și moșnegilor călcați în picioare. Mamele rătăceau frângându-și mâinile prin strade și strigau după copilașii lor, cari poate că zăceau deja striviți pe pavagiu.

Colinele se acoperiră cu mii de oameni, cari se uitau incremenți la spectacolul îngrozitor; alte mii cântau se-și mântuiescă avutul lor, sau se uitau frângându-și mâinile, cum elementul distrugător le consumă tot ce aveau.

O ceată mică a cohortelor orașului apără lângă palat; dar ce putea aceasta se face contra uriașei mări de foc? Strigau după apă, după ajutor, după mântuire, dar înzădar! Coloana de foc trecea învingătoare preste orașul trâmurațor.

Acum flacările se apropiară de magazinele cele mari, unde se aflau o mulțime de butoaie cu ulei; un pocnet scurt, vehement; și un torent de foc năvăli din magazine, un val arzând se revărsa preste șes și preste forum Boarium, încât oamenii îngroziți și înspăimântați se risipiră în toate părțile. Acest torent de foc înaintă neimpepedat și cu brațele sale învăpăiate cuprinse

palatele cele mândre și salele de marmoră, templurile și grădinile, prăvăliile și magazinele; în puține minute întregă regiunea aceasta stătea în flacări. Acum văzută fie care, că înzădar se cercă, se mântuiescă cineva ceva; elementul furios înaintă dela o regiune la alta, și acum fiecare se siliă, se scape dinaintea lui și se-și caute adăpost sigur. Într-adevăr, nici nu se putea mântui nimic, și când quiriții ajunseră la convingerea aceasta, îi cuprinse disperarea; începură a se lamenta, și blăstămuri amare, amenințări sălbatice umpleau aerul.

Printre cetele oamenilor îngroziți apăreau ici colea bachante sălbatice, cu părul flusturând, și scoteau țipete asurzitoare, sau împingeau în laturi pe cei ce voiau se mântuiescă câte ceva.

„Lăsați se ardă,” strigan ele, „așa ne-a fost porunca! Lăsați se ardă!” Nimeni nu știă înțelesul cuvintelor lor, însă toți se fereau diu calea lor, plini de groază.

Tot mai violent înaintă focul mai departe, nimicind mai întâi șășurile, după aceea colinile, și apoi iarăși șășurile. Cât vedeai cu ochiul, eră o mare de foc. Oamenii fugeau de prin case și de pe strade și se refugiau prin grădini și pe câmpuri; dar elementul turbat îi ajunse și aci cu mâna sa de foc și le produse rane arzătoare.

Bălaurul cel de foc nu cunoștea milă, nici îndurare: el înaintă mereu, fără odihnă, împrăștiind foc și fum preste orașul îngrozit.

(Va urmă).

Posta Administrației.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

Erdősada pe 1900 sem. 2. și 1901 sem. 1.
Casina, Sebes pe 1908 sem. 2. *Kápolnok-Monostor* pe 1906 (nu pe 1908). *Babța* pe 1908. Vă rogăm a ne lămuri, cum stăm cu exemplarul, ce merge tot acolo la adresa Dlui P. P. — *Zsil-Vulkán* pe 1908 sem. 2. *Gädlin* pe 1908 — *V. M. Orade* pe 1908 sem. 2. *Halászáza* pe 1908 sem. 2. *Romos* pe 1897. Vă rogăm și pentru restanța de pe anii următori. — *Sánd* pe 1906 și 1907. *Ludoș* pe 1908 sem. 2. *Hamba* pe 1907. — *Sălmár* pe timpul din 1/4 1906 până în 1 Decembrie 1907. Mai restază pe decembrie 1907 și pe an. 1908. — De sub antecesori încă sunt în restanță patru ani. Vă rogăm a interveni, ca să se plătească și anii aceia. — *Gályú* pe 1907. *Ponor* (p. Puj) pe 1908. *Clopodia* pe 1907 și 1908. — *Cianul deșert* pe 1907 și 1908. *Buduș* pe 1908 sem. 2. *Topa S. Craiu* pe 1906. *Chirales* pe 1908 sem. 2. *Grinderistur* pe timpul din 1/12 1907 până în 1/4 1908. — *Cecălaca* pe 1908. *Ilembac* pe 1907. *Dr. V. M. în Gh* pe 1908 sem. 2. *Reun. lect. Năsăud* pe 1908 sem. 2. *Lénárdfulu* pe 1905, 6 și 7. — *Osnádos* pe 1908 pătrarul din urmă. *Șura mică* pe 1906 și 1907. *Năoiu* pe 1908. *Sântă-Mărie* (p. Cetate de Baltă) pe timpul din 1/3 1906 până în 1/3 1908. *Măgura* (p. Rodna vechiă) pe 1906. — *Bogata rom.* (p. Deș) pe 1908 pătrarul ultim. — *Veneția de jos* pe 1906 sem. 2. 1907 întreg și 1908 sem. 1. — *Petroșeni* pe 1908. *Ghireș* (Bihor) pe 1908. — *Cornești* pe timpul din 1/4 1900 până în 1/4 1902. *Casina. Beiuș* pe 1908 pătrarul ultim. *Gurghiu* pe 1907, *Cianul mare* pe 1907 sem. 2. și 1908 sem. 1. *Bărcut* pe timpul din 1/11 1907 până la finea an. 1908. *Oarba de Mureș* pe timpul din 1/3 1908 până la 1/3 1909. *Nandra* pe 1908 sem. 2.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor rezponz.: Augustin Gruția.

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modeli, Găcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

(30) 9-52

Avem onoare a aduce la cunoștința P. T. Public, că am deschis în **Dicsösánmárton (Dicsőszentmárton)** o

Prăvălie de manufactură

cu felurite articole în această branșă.

Bazuți pe experiența noastră, câștigată în decurs de mai mulți ani în diferite orașe din țară și străinătate, precum și pe relațiunile, ce le avem cu cele mai renumite case de comerț și fabrici, atât din patrie cât și din străinătate, vă facem cunoscut, că ne aflăm în plăcută poziție de a pune la dispoziția Onoratului Public cele mai fine și solide mărfuri cu prețurile cele mai moderate posibile.

Vă rugăm deci a-ne onora cu încrederea Domniei-Voastre și a-ne da binevoitorul Domniei-Voastre sprijin, asigurându-Vă din parte-ne de un serviciu prompt și conștiencios.

Cu deosebită stimă

Iulius & S. Anca.

(44) 2-3

M. BOHN și SOTII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soi în întreaga Austro-Ungaria.

Fabricile de cărămidă ale lui Bohn

în **CHICHINDA-MARE** și **ZSOMBOLYA.**

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

== Productul anual 50 milioane ==

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

== **PRODUCTE:** Țigle licențiate de coperiș. ==

== **Coperișul cel mai ieftin și mai frumos.** ==

☛ Preț-curant și mostre trimitem, la cerere, gratis și franco.

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. 272.

Product din Szombolya.
Țigle de coperiș, licențiată Nr. 258.

(26) 16-10

Viță altuită!

Viță altuită!

Viță altuită!

(42) 3-5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viță cl. I-mă, altuiți în viță americană („*Riparia Portalis*“) după metoda cea mai bună (altoirea în mușchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăți = 200 coroane.
Mustoși	(Musztos fehér)	" " = 200 "
Goarneși, Iordovană	(Iárdovány)	" " = 220 "
Galbini	(Mézes fehér)	" " = 200 "
Fetești	(Erd. Leányka)	" " = 220 "
Mestecați	(Vegyes borfaj)	" " = 200 "
Rulendi	(Ruländer)	" " = 200 "
Șmighiră	(Som, Furmint)	" " = 200 "
Ezerjő		" " = 200 "
Bacator		" " = 200 "
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	" " = 200 "
Chasselas Napoleon		" " = 200 "
Muscat Lunel		" " = 220 "
Muscat Croquant		" " = 240 "
Slăncamenca	(roșie)	" " = 240 "

Altoi clasa II-a.

Soiuri pentru vin roșu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăți = 200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	" " = 200 "
Carbenet	(Carbenet frane)	" " = 200 "
Merlot		" " = 200 "

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanc croquant (alb)	100 bucăți = 22 coroane.
Chasselas rouge croquant (roșu)	" " = 22 "
Muscat Alexander (alb)	" " = 22 "
Muscat Passatutti (alb)	" " = 24 "
Muscat Ottonel (alb)	" " = 28 "
Muscat Hamburg (negru)	" " = 30 "
Kosuth Lajos (alb)	" " = 30 "
Suvenir de mileniu (abl)	" " = 40 "
Oriașul de Genua (Genuai oriaș) (alb)	" " = 40 "
Csaba gyöngye (alb)	1 " = 1 "

1000 " = 80 "

circa: 800,000 buc. loze

Viță americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. loze

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 45 cm. lungă	1000 bucăți = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăți) (altoi)	" " = 50 "
" " cu rădăcină	" " = 40 "
Viță nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45-50 cm. lungă (mai multe soiuri)	" " dela 8 " în sus.

Aceia cari au trebuință de viță sălbatică pentru altuit, sunt rugați ași face comanda cel mult până în 10 Noembrie 1908 și totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noembrie prețul viței sălbatice se va urca (ridică). La comandă rog, a-se trimite ¹/₃ anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se speșele proprii. Reclamațiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comanda mai mari vând și pe schimb pe lângă caventi buni, termenul solvirii 1 Octomorie n. 1909.

Săncel—Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,
inv. producător de altoi.